

Оскільки строк погашення податкового векселя визначається Законом України «Про податок на додану вартість», а не Законом України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» (чинними на час виникнення спірних правовідносин), то штрафні санкції, передбачені підпунктом 17.1.7 п. 17.1 ст. 17 останнього із зазначених законів, не підлягають застосуванню за порушення строків сплати сум податку на додану вартість, визначених у податкових векселях

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

10 жовтня 2011 р. Верховний Суд України, розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Стебницький калійний завод» (далі — ТОВ) до державної податкової інспекції у Дрогобицькому районі Львівської області (далі — ДПІ), треті особи — акціонерний комерційний банк «Укрсоцбанк», відділення державного казначейства у Дрогобицькому районі Львівської області, про визнання протиправною податкової вимоги, повернення з державного бюджету коштів та визнання недійсним податкового повідомлення-рішення, **в с т а н о в и в:**

У квітні 2007 р. ТОВ звернулося до суду з позовом, в якому з урахуванням зміни позовних вимог просило визнати: протиправною першу податкову вимогу ДПІ від 25 вересня 2006 р. № 1/622 та зобов'язати відповідача повернути позивачу з державного бюджету 42 тис. 621 грн 30 коп.; недійсним податкове повідомлення-рішення ДПІ від 18 жовтня 2006 р. № 0001781502/0 та рішення від 1 грудня 2006 р. № 500/24-122 про застосування заходів погашення податкового боргу платника податків за рахунок стягнення його активів; протиправною другу податкову вимогу ДПІ від 30 жовтня 2006 р. № 2/693; недійсним податкове повідомлення-рішення ДПІ від 18 грудня 2006 р. № 0001781502/0/1.

Господарський суд Львівської області постановою від 30 серпня 2007 р. позов задовольнив. При цьому суд виходив із того, що оскільки термін погашення податкових векселів збігається з кінцевою датою подання податкової декларації, а Закон від 3 квітня 1997 р. № 168/97-ВР «Про податок на додану вартість» (чинний на час виникнення спірних правовідносин; далі — Закон № 168/97-ВР) не передбачає у таких випадках відповідних дій платника, то ТОВ правомірно обрало спосіб погашення податкових векселів — коли термін сплати виникає після закінчення

терміну подачі декларації, а доводи ДПІ про те, що позивач повинен був діяти відповідно до варіанта погашення податкових векселів — коли термін сплати настає раніше, ніж термін подання податкової декларації, є безпідставними.

Львівський апеляційний адміністративний суд постановою від 9 вересня 2008 р., залишеною без змін ухвалою Вищого адміністративного суду України від 14 квітня 2011 р., постанову суду першої інстанції скасував, у задоволенні позову відмовив.

Залишаючи без змін рішення апеляційного суду, касаційний суд погодився з його висновком про те, що термін сплати зобов'язань за податковими векселями слід вважати таким, що виник до закінчення терміну подачі податкової декларації за звітний період, коли відбулася його поставка митному органу, тому позивач повинен був погасити заборгованість шляхом перерахування коштів до бюджету. Оскільки оплату за спірними податковими векселями здійснено з простроченням сплати узгодженої суми податкового зобов'язання на 14 днів, ДПІ обґрунтовано застосувала до ТОВ штрафні (фінансові) санкції, передбачені підпунктом 17.1.7 п. 17.1 ст. 17 Закону від 21 грудня 2000 р. № 2181-III «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» (чинного на час виникнення спірних правовідносин; далі — Закон № 2181-III).

У заяві про перегляд судових рішень Верховним Судом України з підстави, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС, ТОВ просило скасувати ухвалу Вищого адміністративного суду України з направленням справи на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Заява про перегляд оскаржуваної ухвали Вищого адміністративного суду України підлягає задоволенню з таких підстав.

* Публікується повний текст судових рішень із незначною редакційною правкою.

Вищий адміністративний суд України, допускаючи справу до провадження Верховного Суду України, виходив із того, що в доданій до заяви ТОВ постанові Вищого адміністративного суду від 25 березня 2010 р. по-іншому, ніж у справі, що розглядається, застосовано підпункт 17.1.7 п. 17.1 ст. 17 Закону № 2181-III.

У справі, що розглядається, Вищий адміністративний суд України виходив із того, що оскільки оплату за податковими векселями здійснено з простроченням сплати узгодженої суми податкового зобов'язання на 14 днів, ДПП обґрунтовано застосувала до ТОВ штрафні (фінансові) санкції, передбачені підпунктом 17.1.7 п. 17.1 ст. 17 Закону № 2181-III.

У справі, постанову касаційного суду в якій додано до заяви позивача, цей суд послався на те, що оскільки строк погашення податкового векселя визначається п. 11.5 ст. 11 Закону № 168/97-ВР, а не Законом № 2181-III, то штрафні санкції, передбачені підпунктом 17.1.7 пункту 17.1 ст. 17 останнього із зазначених законів, не підлягають застосуванню за порушення строків сплати сум податку на додану вартість, визначених у податкових векселях.

Аналіз наведених судових рішень суду касаційної інстанції дає підстави вважати, що ним було неоднаково застосовано одну й ту саму норму матеріального права.

Відповідно до підпункту 17.1.7 п. 17.1 ст. 17 Закону № 2181-III у разі коли платник податків не сплачує узгоджену суму податкового зобов'язання протягом граничних строків, визначених законом, такий платник податку зобов'язаний сплатити штраф.

Аналіз наведеної норми дає підстави вважати, що передбачена нею штрафна санкція застосовується лише у разі, коли платник податків не сплачує узгоджену суму податкового зобов'язання протягом граничних строків, визначених Законом № 2181-III.

Оскільки строк погашення податкового векселя визначається Законом № 168/97-ВР, а не Законом № 2181-III, то штрафні санкції, передбачені підпунктом 17.1.7 п. 17.1 ст. 17 останнього із зазначених законів, не підлягають застосуванню за порушення строків сплати сум податку на додану вартість, визначених у податкових векселях.

Крім того, суд касаційної інстанції помилково виходив із того, що в даному випадку термін погашення податкових векселів збігся з кінцевою датою подання податкової декларації.

За змістом п. 11.5 ст. 11 Закону № 168/97-ВР платники податку можуть надавати податковий вексель зі строком погашення на тридцятий календарний день з дня його поставки органу митного контролю. Якщо термін сплати зобов'язань за податковими векселями виникає до закінчення терміну подачі декларації до податкового органу за звітний (податковий) період, в якому відбулася його поставка органу митного контролю, платник податку не включає суму зобов'язань за векселем до складу податкових зобов'язань та погашає вексель шляхом перерахування коштів до бюджету. Якщо термін сплати зобов'язань по податковому векселю виникає після закінчення терміну подачі декларації до податкового органу за звітний (податковий) період, в якому відбулася його поставка органу митного контролю, сума зобов'язань за таким податковим векселем включається до складу податкових зобов'язань платника в звітному (податковому) періоді, в якому відбулася його поставка органу митного контролю.

При цьому Законом № 168/97-ВР не встановлено порядку обчислення початку перебігу такого строку.

Частиною 1 ст. 3 Європейської конвенції про обчислення строків від 16 травня 1972 р. встановлено, що строки, обчислені у днях, тижнях, місяцях і роках починаються опівночі *dies a quo* і спливають опівночі *dies ad quem*.

За змістом ст. 2 цієї Конвенції термін «*dies a quo*» означає день, з якого починається відлік строку, а термін «*dies ad quem*» означає день, у який цей строк спливає.

Статтею 253 ЦК встановлено, що перебіг строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок.

Таким чином, висновки Вищого адміністративного суду України про правомірність дій ДПП щодо застосування до ТОВ штрафних (фінансових) санкцій, передбачених підпунктом 17.1.7 п. 17.1 ст. 17 Закону № 2181-III, за прострочення оплати податкових векселів, а також про те, що кінцевий строк погашення виданих позивачем 22 серпня 2006 р. податкових векселів припав на 20 вересня 2006 р., є помилковими.

Враховуючи наведене, оскаржувана ухвала Вищого адміністративного суду України підлягає скасуванню, а справа — направленню на новий розгляд до цього суду.

Керуючись статтями 241—243 КАС, Верховний Суд України **п о с т а н о в и в**:

Заяву ТОВ задовольнити.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 14 квітня 2011 р. скасувати, справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.

Органи місцевого самоврядування не можуть скасовувати свої попередні рішення, вносити до них зміни, якщо відповідно до приписів цих рішень виникли правовідносини, пов'язані з реалізацією певних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів, і суб'єкти цих правовідносин заперечують проти їх зміни чи припинення. Ненормативні правові акти місцевого самоврядування є актами одноразового застосування, вони вичерпують свою дію фактом їхнього виконання, а тому не можуть бути скасовані чи змінені органом місцевого самоврядування після їх виконання

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

24 жовтня 2011 р. Верховний Суд України, розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом відкритого акціонерного товариства «Київський дослідно-механічний завод» (далі — ТОВ) до Віто-Поштової сільської ради Києво-Святошинського району Київської області (далі — Сільрада), треті особи: Інститут гідротехніки та меліорації Української академії аграрних наук, Києво-Святошинський районний відділ земельних ресурсів, за участю Генеральної прокуратури України, про скасування рішення, **в с т а н о в и в:**

У лютому 2007 р. ТОВ звернулося з позовом до Сільради, в якому просило скасувати її рішення від 10 жовтня 2006 р. «Про відміну рішення Віто-Поштової сільської ради від 20 березня 1997 р. «Про поновлення права землекористування ВАТ «Київський дослідно-механічний завод» в с. Юрівка, вул. Набережна, 25».

На обґрунтування позову ТОВ послалося на те, що оскаржуване ним рішення прийняте Сільрадою всупереч положенням Конституції України та ЗК і порушує його права як землекористувача, який у встановленому законом порядку набув право постійного користування земельною ділянкою, а також право власності на будівлі, розташовані на цій земельній ділянці.

Господарський суд Київської області постановою 11 квітня 2007 р., залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 16 липня 2008 р., позов задовольнив.

Вищий адміністративний суд України постановою від 18 серпня 2010 р. рішення судів попередніх інстанцій скасував, у задоволенні позову відмовив.

У заяві про перегляд судових рішень Верховним Судом України з підстави, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 237 КАС, ТОВ, посилаючись на неоднако-

ве застосування касаційним судом ст. 144 Конституції та ч. 10 ст. 59 Закону від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі — Закон № 280/97-ВР), просило скасувати постанову Вищого адміністративного суду України від 18 серпня 2010 р. та направити справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

На обґрунтування заяви позивач надав ухвали Вищого адміністративного суду України від 13 вересня 2007 р. та 22 січня 2008 р., в яких зазначені норми права застосовані по-іншому.

Так, у справі, що переглядається, суди першої та апеляційної інстанцій, задовольняючи позов, виходили із того, що відповідно до ч. 10 ст. 59 Закону № 280/97-ВР акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку, отже, Сільрада, скасовуючи оскаржуваним рішенням рішення, прийняте нею раніше, вийшла за межі своїх повноважень. Однак Вищий адміністративний суд України такі висновки судів визнав помилковими та скасував ухвалені ними рішення.

Водночас у справах, на рішення в яких посилався заявник, касаційний суд, аналізуючи положення ч. 2 ст. 19 та ст. 144 Конституції, ч. 10 ст. 59 Закону № 280/97-ВР, дійшов висновку, що в чинному законодавстві до компетенції органів місцевого самоврядування не належить скасування раніше прийнятих ними рішень.

Перевіривши за матеріалами справи наведені у заяві доводи, Верховний Суд України дійшов висновку, що заява підлягає задоволенню з таких підстав.

Конституційний Суд України у Рішенні від 16 квітня 2009 р. № 7-рп/2009 у справі за конституційним поданням Харківської міської ради щодо

офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 19, ст. 144 Конституції, ст. 25, ч. 14 ст. 46, частин 1, 10 ст. 59 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» (справа про скасування актів органів місцевого самоврядування) вирішив, що орган місцевого самоврядування має право приймати рішення, вносити до них зміни та/чи скасовувати їх на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною 10 ст. 59 Закону № 280/97-ВР передбачено, що акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку.

Крім того, у п. 5 Рішення № 7-рп/2009 Конституційний Суд України зазначив, що органи місцевого самоврядування не можуть скасовувати свої попередні рішення, вносити до них зміни, якщо відповідно до приписів цих рішень виникли правовідносини, пов'язані з реалізацією певних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів, і суб'єкти цих правовідносин заперечують проти їх зміни чи припинення. Ненормативні правові акти місцевого самоврядування є актами одноразового застосування, вони вичерпують свою дію фактом їхнього виконання, а тому не можуть бути скасовані чи змінені органом місцевого самоврядування після їх виконання.

У справі, що переглядається, суди встановили, що на виконання рішення Сільради від 20 берез-

ня 1997 р. ТОВ отримало Державний акт на право постійного користування землею від 3 квітня 1997 р. серії II-КВ № 002068. Отже, таке рішення є ненормативним правовим актом одноразового застосування та вичерпало свою дію фактом його виконання, тому не може бути в подальшому скасоване Сільрадою.

Таким чином, висновок суду касаційної інстанції у справі, що переглядається, не ґрунтується на правильному застосуванні норм матеріального права та не відповідає правовій позиції, висловленій Верховним Судом України у постанові від 6 червня 2011 р. № 21-50а11, прийнятій після перегляду судових рішень у подібних правовідносинах.

У зв'язку з наведеним та відповідно до ч. 2 ст. 243 КАС постанова Вищого адміністративного суду України від 18 серпня 2010 р. підлягає скасуванню, а справа — направленню на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Керуючись статтями 242, 243 КАС, Верховний Суд України **п о с т а н о в и в:**

Заяву ТОВ задовольнити.

Постанову Вищого адміністративного суду України від 18 серпня 2010 р. скасувати, справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.